

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. IV. Resolvuntur breviter aliæ difficultates,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

lum moraliter, & in divina acceptatione. Ita similiter dicendum est, quod licet matrimonium ab ipsis conjugibus immediate contractum physice causet gratiam, quia expressiones consensuum eorum tunc physice exsistunt; matrimonium tamen per procuratores initum, moraliter tantum illam causat; quia tunc expressiones consensuum ipsorum contrahentium, non exsistunt amplius physice, sed tantum moraliter, in quantum scilicet verba procuratorum substituantur loco verborum & expressionum ipsorum contrahentium. Neque hæc solutio & doctrina officit sententia de causalitate physica Sacramentorum novæ legis; quia hæc non intelligitur nisi de Sacramento physice existente, cum existentia physica sit una ex conditionibus requisitis ad physicam operationem.

43 Obijciens tertio: Si matrimonium inter absentes per procuratores celebratum, esset validum, in ratione Sacramenti, id præcipue haberet ex eo quod matrimonium est quidam contractus humanus, & contractus humanus, inter absentes per procuratores celebrari potest: Sed hæc ratio non valet: Ergo ruit præcipuum fundamentum nostræ sententia. Major constat ex supra dictis, Minor probatur. Licet absolutio penitentialis sit judicialis, & possit quæ judicialiter absolvi, quamvis sit absens; quia tamen insuper Sacramentalis est, non potest in absentem proferri, ut in Tractatu de Penitentia ostensum est: Ergo similiter, licet matrimonium sit quidam contractus humanus, & contractus humanus possit fieri per procuratorem, & in absentia; eo ipso tamen quod sit etiam Sacramentum, non potest ut tunc recipi in absentia, & per alium.

44 Respondeo concessâ Majori, negando Minorem, & ad illius probationem, concessio Antecedente, nego consequentiam & paritatem. Disparitas est, quia licet iudicium externum possit esse inter absentes, eo quod in iudicio fori externi, diversi sint accusator, testis, & reus, nec aliqua dispositio requiratur in reos; secus autem in iudicio fori interni, ubi reus, accusator, & testis, est idem, & desideratur reum dispositum esse, ejusque dispositionem à Confessario esse cognitam. Unde absolutioni penitentiali, non solum ex ea parte quâ Sacramentum est, sed etiam ex ea quâ iudicium est, repugnat in absentia conferri; at verò matrimonio id non repugnat, quatenus est contractus humanus, nec proinde quatenus est Sacramentum, cum ratio Sacramenti sit accommodata & proportionata nature contractus in quo fundatur.

45 Dices: Sicut collatio Sacramenti est actio personalis, ita & ejus receptio est personalis passio; ut constat in Baptismo, Confirmatione, Eucharistia, Penitentia, Extrema, Unctione & Ordine: Ergo matrimonium non potest in ratione Sacramenti per procuratorem recipi.

46 Respondeo, concessio Antecedente, distinguendo Consequens: Ergo matrimonium non potest in ratione Sacramenti recipi per procuratorem, ita ut procurator recipiat Sacramentum, & gratiam Sacramentalem concedat. Ita ut procurator sit conditio, quâ posita, ille qui dedit ei facultatem contrahendi, recipit Sacramentum & gratiam Sacramentalem, nego.

47 Instabis: Si procurator sit conditio, quâ posita, ille qui dedit ei facultatem contrahendi, recipit Sacramentum, sequitur quod si procuratores eo tempore contrahant, quo vir & femina

A pro quibus contrahunt, dormiant, dormientes recipient gratiam, vel peccabunt mortale, si sint in mortali, quia Sacramentum in tali statu recipiunt: Sed hoc videtur absurdum. Ergo illud.

Respondeo nullum esse absurdum, quod dormiens recipiat gratiam, ut patet in eo qui voluntatem habuit suscipiendi baptismum, vel pari martyrium; si enim in somno baptizetur, vel in odium fidei occidatur, dormiendo recipit gratiam; & si sit in statu peccati, suscipiatur, si priusquam se somno traderet, amicum actum eliceret, ut communiter docent Theologi. Similiter non est inconveniens dicere, quod contrahentes peccent in somno, si Sacramentum perficiatur, & ipsi omittant per gratiam sed ad illud disponere. Sicut dum quis horâ matutinâ somno se tradidit, prævidens quod non evigilabit usque ad vespem, subindeque quod sacrum omittet, non solum peccat, cum voluntarie somno se tradidit, sed etiam quando urget tempus audiendi missam, peccat dormiendi, licet enim culpa omissionis incipiat imputari eo tempore quo quis dat causam omissioni, completè tamen & perfectè non imputatur, nisi eo tempore quo incipit præceptum operandi, & omittitur actus debitus. Vel licet qui voluntarie se inebriet, prævidens quod in ebrietate faciet homicidium, non solum peccat quod dedit causam, sed etiam quando de facto occidit, quamvis tunc sit expers libertatis & causæ rationis, quia nimirum talis occisio in sua causa libera & voluntaria est: unde si occidat Clericum, manet excommunicatus. De quo plura diximus in Tractatu de peccatis disp. 3. art. 4.

Obijciens quartò: Matrimonium per procuratores vel per litteras contractum aiterum in presentia utriusque conjugis coram Parocho & testibus celebrari solet: At si matrimonium inter absentes per procuratores vel per litteras contractum, esset Sacramentum, non foret opus conjungere postea in facie Ecclesiæ sponsum præsentem; unò hoc non liceret, cum Sacramentum matrimonii non debeat neque possit iterari inter eosdem: Ergo matrimonium inter absentes per procuratores vel per litteras celebratum, non est Sacramentum, sed duntaxat aliquis contractus naturalis & civilis.

Respondeo negando Majorem, nam cum illi qui per procuratores vel per litteras matrimonium contraxerunt, iterum se solum coram Parocho & testibus, non iteratur matrimonium, sed vel suppletur tantum solemnitates omittæ, vel ratum haberi declaratur à conjugibus presentibus, id quod antea per procuratores eorum nomine gestum fuit.

§. III.

Resolvuntur breviter alie difficultates.

Quæres primò, an inter Christianos matrimonium possit esse validum in ratione contractus naturalis & civilis, & non in ratione Sacramenti? v.g. si conjuges Christiani matrimonium contrahentes, intendant illud solum perficere in ratione contractus naturalis & civilis, & non in ratione Sacramenti, valide illud in ratione contractus naturalis & civilis perficiant. Nam quod tunc matrimonium non sit validum in ratione Sacramenti, manifestum est, & quod ad

valorem Sacramenti requiratur intentio ministri quæ deest in tali casu, cum ipsi contrahentes qui intendunt perficere matrimonium solum in ratione contractus naturalis & civilis, sint ministri Sacramenti matrimonij, ut articulo sequenti dicemus.

52 In resolutione hujus difficultatis partem negantem tenent Sanchez, & Coninck, existimantes ex institutione Christi rationes contractus & Sacramenti in matrimonio ita esse inseparabiles, ut qui intendit unam sine alia, nihil prius efficiat. Alias (inquiunt) sinunc posset separari ratio contractus à ratione Sacramenti, eas separare ligeret, cum nulla sit lex divina vel humana, quæ præcipiat matrimonium esse in ratione Sacramenti celebrandum.

53 Nihilominus dicendum est matrimonium inter Christianos posse esse validum in ratione contractus naturalis & civilis, & non in ratione Sacramenti; non licere tamen Christianis separare rationem contractus à ratione Sacramenti.

Prima pars hujus resolutionis suadetur ex eo quod Christus, cum matrimonium ad rationem Sacramenti eleuauit, non abstulit ab eo naturalem civilemque obligationem, quam ut contractus naturalis & civilis, ex reciproco contrahentium consensu hæcenus habuerat, sed reliquit illud in sua natura pristina; solumque illi adiunxit rationem Sacramenti, hoc est vim collatiuam gratiæ conjugum sanctificantis. Sicut dū res alias naturales ad Sacramenti dignitatem exiit, nihil de physica aut morali earum natura abstulit, sed eas reliquit in pristina sua natura & virtute quam antea habebant; ita ut si contingat Sacramentum ex eis non fieri, nihil de physica aut morali earum entitate aut virtute tollatur aut impediatur. Pariter ergo, si inter Christianos contractus matrimonialis non eleuatur ad rationem Sacramenti, ob defectum intentionis contrahentium, qui matrimonium solum in ratione contractus, non verò in ratione Sacramenti, celebrare intendant, non amittit vim obligandi quam habet in ratione contractus naturalis & civilis. Unde nullo iure canonico aut civili, irritatur matrimonium à fidelibus initum, sine intentione conficiendi Sacramentum.

54 Quod verò Christianis non liceat hoc modo inire connubia, & rationem contractus à ratione Sacramenti separare, manifestum est, tum quia supposita Christi institutione, & elevatione matrimonij in Sacramentum, non potest à fidelibus, absque irreuerentia, ratio contractus à ratione Sacramenti separari; Tum etiam, quia Christiani tenentur more & ritu Christiano contrahere, nec ponere obicem gratiæ Sacramentali, quam Christus adiunxit matrimonio, ut naturalem illum amorem perficeret, & indissolubile unitatem confirmaret, conjugumque sanctificaret, ut ait Tridentinum sess. 24. in doctrina de Sacramento matrimonij.

55 Quæres secundo, num si fidelis cum dispensatione Pontificis nuberet cum infideli non baptizato, tale matrimonium esset Sacramentum, saltem ex parte conjugis fidelis.

56 Respondeo negativè. Sicut enim ut matrimonium sit validum in ratione contractus, requirit liberum consensum ex parte utriusque conjugis, ita ut sit validum in ratione Sacramenti, exigitur intentio ac ministerium ex parte utriusque, cum ipsi contrahentes, ut hujus Sacramenti ministri: Sed infidelis non baptizatus, nequit esse le-

gitimus minister matrimonij in ratione Sacramenti, cum non minus Sacramenti effectio, quam receptio, ad sui validitatem, characterem baptismalem requirat: Ergo matrimonium fidelis cum infideli non baptizato, nequit esse Sacramentum. Unde Ecclesia non solum perhibuit, sed etiam irritauit matrimonium fidelis cum infideli non baptizato; quia nimirum omnino dedecet Christianos contrahere non sacramentaliter, seu rationem contractus naturalis & civilis, à ratione Sacramenti separare, ut in resolutione superioris quæsti dicebamus.

Dices: Infideles non baptizati sunt idonei ministri baptismi: Ergo & matrimonij. Sed negatur consequentia & paritas, quia baptismus cum sit ad salutem necessarius, & prima janua cætorum Sacramentorum, debuit posse à quocumque valide conferri, non verò alia Sacramenta, quæ non sunt tantæ necessitatis sicut baptismus. Ex quo inferes, nec valide contrahi posse matrimonium in ratione Sacramenti, cum Catechumena, quia licet habeat fidem & gratiam sanctificantem, caret tamen characterem baptismali.

Quæres tertio, utrum matrimonium ab infidelibus valide contractum, sit Sacramentum, quando illi convertuntur ad fidem, & baptizantur; præsertim si tunc accedat novus consensus, signo aliquo sensibili expressus, cum intentione faciendi quod Christus instituit, & facit Ecclesia?

Respondeo negativè, quia Sacramentum matrimonij consistit essentialiter in fieri contractus validi inter baptizatos, & liberos ab omni impedimento irritante, sicut baptismus consistit in fieri ablutionis & prolotionis verborum, cæteraque omnia Sacramenta, excepta Eucharistia, consistunt in fieri materiæ proximæ & formæ ex quibus constant essentialiter: Sed quando conjuges infideles baptizantur, nulla fit nova actio, quæ sit fieri ipsius matrimonij, cum illud supponatur jam factum; nec nova verba, novusque consensus, facere possunt novum matrimonium; quia repetitus consensus non affert novam materiam, nec novam formam, sed ratificat tantum priorem: Ergo tunc matrimonium non accipit rationem Sacramenti.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: 50 Sacramentum matrimonij fundari debet in contractu valido: Sed in casu proposito nullus potest assignari contractus in quo fundetur ratio Sacramenti; non potest enim fundari in contractu antiquo, tum quia ille præterit, tum etiam quia non fuit inter baptizatos; neque in novo, cum enim uterque conjux dominium sui corporis in alterum perfecte transulerit, ac re ipsa illud maritali copula tradiderit, non potest circa eadem corpora novus fieri contractus, qui novi Sacramenti sit fundamentum. Sicut si quis tentaret novum contractum venditionis facere circa rem valde alteri venditam ac traditam, nihil efficeret, defectu materiæ ad novam venditionem & emptionem habilis.

Cæterum licet quando infideles conjugati convertuntur ad fidem, & baptizantur, ipsorum matrimonium non fiat propriè Sacramentum, seu signum practicum gratiæ sanctificantis, sit tamen Sacramentum largè & improprie; nunc enim melius repræsentat conjunctionem Christi cum Ecclesia; tum quia Christus non est copulatus Ecclesiæ infideli, ipsaque Ecclesia ipsi per fidem desponsata est, juxta illud Osæ 2. Sponsa

re mihi in fide; tum etiam, quia matrimonium illud firmitus efficitur per baptismum, cum non sit tunc amplius dissolubile, fidei causa; subindeque tunc melius exprimat insolubilitatem matrimonii spiritualis inter Christum & Ecclesiam.

In hoc sensu interpretatur Basilii Pontius S. Thomam, dum ait in 4. sent. dist. 39. quæst. unica art. 2. ad 1. matrimonium infidelium esse Sacramentum non actu, sed habitu: Unde ait quod S. Doctor, Sacramenti nomine, non intellexit Sacramentum strictè sumptum, sed Sacramentum latè sumptum, quatenus est mysterium quoddam conjunctionis Christi cum Ecclesia: quam significationem sensit D. Thomas non convenire actu matrimonio nisi suscepto baptismo.

62 Verum hæc interpretatio non videtur legitima, nec ad mentem S. Doctoris, qui loco citato manifestè loquitur de Sacramento propriè & strictè sumpto, nam sibi hoc argumentum objicit: Videtur quod inter fideles non possit esse matrimonium, nam matrimonium est Sacramentum Ecclesie: Sed Baptismus est janua Sacramentorum: Ergo infideles qui non sunt baptizati, matrimonium contrahere non possunt, si nec alia Sacramenta suscipere. Ubi manifestè sermo est de Sacramentis propriè & strictè sumptis; unde si in solutione loqueretur solum de Sacramento latè & impropriè sumpto, argumento sibi propolito non satisfaceret, sed in quo voco laboraret.

63 Melius ergo respondetur, D. Thomam loco citato solum velle quod matrimonium infidelium, quantum est de se, & ex ratione contractus maritalis, est capax status Sacramentalis, illiisque vere acciperet, si contraherent in fide Ecclesie jam suscepta per baptismum. Quo sensu dicit, matrimonium tale esse aliquo modo Sacramentum habitu, licet, quamvis non actualiter, eo quod actu non contrahunt in fide Ecclesie.

64 Ex dictis in resolutione hujus quæstii colligitur, matrimonium quoque civiliter contractum à fidelibus contractum, accedente novo consensu, non fieri Sacramentum. Intentio enim sequens contractum prius initum, non potest efficere ut quod non fuit Sacramentum, incipiat esse tale; præsertim cum ratio Sacramenti (ut supra dicebamus) sit annexa fieri ipsius matrimonii, non verò facto esse illius. Aliunde verò, quantumcumque conjuges consensum renovent, & verba repetant, non efficiunt novum matrimonium, sed duntaxat præcedens ratificant & confirmant; quia (ut supra ostensum est) contractus matrimonii inter eosdem reperi nequit, defectu materie ad novum contractum habilis.

ARTICULUS IV.

Quis sit minister hujus Sacramenti?

S. I.

Referuntur sententia, & vera eligitur.

65 Guilielmus Parisiensis libro de Sacramentis, tract. de matrimonio cap. 9. quæst. 2. Melchior Cano lib. 8. de locis Theologicis cap. 7. & Sylvius ad quæst. 42. supplementi art. 1. quæst. 1. censent Sacerdotem, verba quibus sponso benedicunt proferentem, esse ministrum matrimonii, quatenus Sacramentum est; subindeque

A matrimonium sine Sacerdote celebratum, non esse Sacramentum, quamvis contractus civilis esse possit. Catharinus verò opuscul. de matrimonio quæst. 2. docet ministrum matrimonii, quatenus Sacramentum est, esse Deum ipsum, quæ verò formam verba illa: *Propter hoc relinquitur pater & mater, & adheret unusquisque alteri semel a Deo in paradiso prolata*, & a Christo confirmata, conjugia continuo sanctificant. Nec est necesse (inquit) ea ab aliquo ministro proferri; nam licet lex scripta semper loquitur ad omnes, ita & forma matrimonii per modum legis a Deo sancta, semper loquitur ad omnes matrimonium contrahentes.

Verum communis accerta reliquorum Theologorum sententia est, ministrum matrimonii etiam ut Sacramentum est, esse ipsos contrahentes, non verò Sacerdotem illos benedicentem, subindeque verba illa quæ proferunt, *Ego vos coniungo*, &c. non habere rationem forme, nec ad hujus Sacramenti essentiam pertinere, sed tantum ad quod Sacramentale. Ita expresse docet S. Thomas in 4. dist. 26. quæst. 2. art. 1. ad 1. ubi sic ait: Verba quibus confectus matrimonius exprimitur, sunt forma hujus Sacramenti, non autem benedictio Sacerdotis, quæ est quoddam Sacramentale. Et quæst. 45. supplementi art. 5. in corp. & ad 2. docet quod verba Sacerdotis sunt tantum ad solemnitate matrimonii.

Dico igitur, Ministrum Sacramenti matrimonii esse ipsos contrahentes, non verò Sacerdotem ipsos benedicentem, & hæc verba, *Ego coniungo vos*, proferentem.

Colligitur ex Florentino in decreto Eugenii ubi Pontifex docet, hoc Sacramentum solo contrahentium consensu perfici: At hoc est talis sum, si ad ipsius validitatem necessarius esset minister à contrahentibus distinctus, cum ex doctrina ejusdem Concilii in eodem decreto, ut Sacramentum perficiatur, tria requirantur, nempe materia, forma, & persona Ministri conferentis Sacramentum, cum intentione facienti quod facit Ecclesia, quorum si aliquid desit, Sacramentum non perficitur: Ergo ad valorem hujus Sacramenti, non requiritur minister, à contrahentibus distinctus.

Favet etiam Tridentinum sess. 24. cap. 7. de reformatione matrimonii, affirmans matrimonium clandestinum, quæ fiebant absente Sacerdote, & sine ullis ejus verbis, fuisse valida, quantum Ecclesia non fecit ea irrita: Sed talia matrimonium non potuissent esse valida, si Sacerdos sit minister hujus Sacramenti, & verò quæ proferunt illius formæ: Ergo ex Tridentino Sacerdos non est minister Sacramenti matrimonii, nec verba quæ proferunt benedicendo sponso, habent rationem forme. Unde can. 11. Sacerdosalem benedictionem inter ceremonias ab Ecclesia adhiberi solitas adhiberi recenset.

Confirmatur ex declaratione Cardinalium interpretationi Concilii Tridentini præfectorum, facta Episcopo Salmantino, in qua expresse dicitur, quod verba Sacerdotis non pertinent ad substantiam Sacramenti matrimonii. Verba ejus hæc sunt: Non pertinet ad substantiam matrimonii, ut Parochus aliqua verba proferat: id est, matrimonium, quamvis verba exprimentia consensum, prolata sint tantum à contrahentibus, dummodo Parochus sit presens, & intelligat id quod agitur, licet dissentiat & contradicat: quibus verba Parochus intelligitur, etiam si ex alia causa princip-